

CHUYÊN ĐỀ

Tổ chức hoạt động du lịch trải nghiệm bằng xe mô tô, xe gắn máy bảo đảm an toàn, đúng quy định pháp luật

*Thạc sĩ Nguyễn Thị Huyền
Trưởng phòng Quản lý Du lịch
Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch*

I. TÌNH HÌNH TỔ CHỨC TOUR XE MÔ TÔ TẠI MỘT SỐ ĐỊA PHƯƠNG TRONG NƯỚC VÀ QUỐC TẾ

Hoạt động du lịch trải nghiệm bằng xe mô tô, xe gắn máy hiện phát triển mạnh tại nhiều địa phương trong nước và quốc tế, đặc biệt tại các khu vực có địa hình đồi núi, cung đường cảnh quan đẹp, phù hợp với loại hình du lịch khám phá và trải nghiệm. Đây là sản phẩm du lịch có sức hút lớn đối với khách trẻ, khách quốc tế và nhóm khách ưa thích du lịch mạo hiểm; đồng thời cũng là loại hình tiềm ẩn nhiều rủi ro về an toàn giao thông, tính mạng, sức khỏe khách du lịch nên đòi hỏi cơ chế quản lý chặt chẽ.

1. Tại Việt Nam

Tuyến “Ha Giang Loop” tại khu vực Công viên địa chất toàn cầu UNESCO Cao nguyên đá Đồng Văn hiện là mô hình điển hình và nổi bật nhất cả nước đối với loại hình du lịch trải nghiệm bằng xe mô tô. Tuyến này kết nối thành phố Hà Giang cũ – Quản Bạ – Yên Minh – Đồng Văn – Mèo Vạc, gắn với các điểm du lịch nổi tiếng như Mã Pì Lèng, sông Nho Quế, Lũng Cú, Khâu Vai; trở thành sản phẩm du lịch quốc tế có sức lan tỏa mạnh và là yếu tố quan trọng trong định vị thương hiệu du lịch Hà Giang.

Ngoài Hà Giang, một số địa phương như Lào Cai (Sa Pa – Y Tý – Bắc Hà), Cao Bằng (Bản Giốc – Trùng Khánh), Sơn La (Mộc Châu – Tà Xùa), Quảng Bình (Phong Nha – đường Hồ Chí Minh nhánh Tây) cũng phát triển các sản phẩm du lịch trải nghiệm bằng xe mô tô phục vụ khách du lịch. Tuy nhiên, phần lớn vẫn được quản lý theo mô hình phân tán, chủ yếu dưới hình thức cho thuê xe và tổ chức tự phát, chưa hình thành cơ chế quản lý chuyên đề rõ ràng.

2. Tại Thái Lan – Mae Hong Son Loop

Mae Hong Son Loop là tuyến du lịch mô tô nổi tiếng nhất miền Bắc Thái Lan và thường được xem là mô hình tham chiếu gần nhất với “Ha Giang Loop”. Tuyến này bắt đầu và kết thúc tại Chiang Mai, dài khoảng 600–700 km, đi qua các điểm chính như Chiang Mai – Mae Hong Son – Pai và nổi tiếng với địa hình đèo núi phức tạp, nhiều khúc cua liên tục. Một số hình ảnh và trải nghiệm thực tế có thể

tham khảo tại: [Mae Hong Son Loop Motorcycle Guide](#); [Motorbike Adventure Around Mae Hong Son Loop](#).

Sản phẩm du lịch được tổ chức dưới hai hình thức chính: khách tự thuê xe mô tô để trải nghiệm độc lập theo tuyến hoặc mua tour trọn gói có hướng dẫn viên (guided motorcycle tour) do các công ty du lịch chuyên nghiệp tổ chức. Các tour thường kết hợp trải nghiệm lái xe với nghỉ dưỡng, khám phá văn hóa bản địa, tham quan đền chùa, làng dân tộc và các điểm ngắm cảnh núi cao.

Về quản lý nhà nước, Thái Lan kiểm soát khá chặt chẽ hoạt động này thông qua quy định về giấy phép lái xe, giấy phép lái xe quốc tế (IDP), bảo hiểm, đăng ký phương tiện, quản lý lưu trú và an toàn giao thông. Các cơ sở cho thuê xe phải đăng ký hợp pháp, bảo đảm điều kiện kỹ thuật phương tiện; doanh nghiệp tổ chức tour phải tuân thủ quy định về bảo hiểm, hướng dẫn viên và phương án hỗ trợ, cứu hộ trong hành trình. Cảnh sát giao thông và chính quyền địa phương thường xuyên kiểm tra trên tuyến nhằm hạn chế tai nạn và ngăn ngừa hoạt động tự phát.

II. THỰC TRẠNG HOẠT ĐỘNG TỔ CHỨC TOUR XE MÔ TÔ TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH

1. Tình hình phát triển hoạt động du lịch trải nghiệm bằng xe mô tô, xe gắn máy

Trong những năm gần đây, cùng với sự phát triển mạnh mẽ của du lịch cộng đồng, du lịch khám phá và du lịch trải nghiệm, hoạt động du lịch bằng xe mô tô, xe gắn máy phục vụ khách du lịch, đặc biệt là khách quốc tế, phát triển nhanh tại khu vực Công viên địa chất toàn cầu UNESCO Cao nguyên đá Đồng Văn và trở thành một trong những sản phẩm du lịch đặc trưng của tỉnh Tuyên Quang (sau sáp nhập). Tuyến trải nghiệm “Ha Giang Loop” hiện là sản phẩm nổi bật, có sức lan tỏa mạnh trên thị trường quốc tế, thu hút lượng lớn khách du lịch trẻ đến từ châu Âu, Úc, Bắc Mỹ và nhiều quốc gia khác; đồng thời góp phần quan trọng trong việc quảng bá hình ảnh điểm đến và định vị thương hiệu du lịch của khu vực Hà Giang cũ trên bản đồ du lịch quốc tế.

Trong tháng 4 năm 2026, toàn tỉnh đón 310.823 lượt khách du lịch, trong đó có 105.823 lượt khách quốc tế và 205.000 lượt khách nội địa; lũy kế 4 tháng đầu năm 2026, toàn tỉnh đón 1.437.198 lượt khách, trong đó có 272.555 lượt khách quốc tế và 1.164.643 lượt khách nội địa. Riêng khu vực Công viên địa chất toàn cầu UNESCO Cao nguyên đá Đồng Văn là địa bàn tập trung lớn nhất lượng khách quốc tế tham gia các sản phẩm trải nghiệm bằng xe mô tô, xe gắn máy. Phần lớn khách quốc tế lựa chọn hình thức du lịch tự khám phá hoặc theo tour xe mô tô theo tuyến “Ha Giang Loop”, kết nối thành phố Hà Giang cũ – Quản Bạ – Yên Minh – Đồng Văn – Mèo Vạc và các cung đường đèo dốc đặc trưng như Mã Pì Lèng, sông Nho Quế, Lũng Cú, Khâu Vai.

2. Thực trạng doanh nghiệp lữ hành, cơ sở cho thuê xe và lực lượng phục vụ khách

Toàn tỉnh hiện có 67 doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ lữ hành, trong đó có 42 doanh nghiệp lữ hành quốc tế và 25 doanh nghiệp lữ hành nội địa; hệ thống cơ sở lưu trú du lịch có 1.517 cơ sở với khoảng 14.924 buồng/phòng. Đội ngũ hướng dẫn viên du lịch được cấp thẻ hiện có 332 người, gồm 41 hướng dẫn viên quốc tế, 109 hướng dẫn viên nội địa và 182 hướng dẫn viên tại điểm.

Theo tổng hợp rà soát của các địa phương, toàn tỉnh hiện có 111 tổ chức, hộ gia đình, cá nhân kinh doanh dịch vụ cho thuê xe mô tô với tổng số 2.472 phương tiện, tập trung chủ yếu tại phường Hà Giang 1, phường Hà Giang 2, xã Đồng Văn, xã Mèo Vạc, Quận Bạ, Bắc Quang và khu vực Công viên địa chất toàn cầu UNESCO Cao nguyên đá Đồng Văn. Trong đó, riêng phường Hà Giang 1 có khoảng 1.468 phương tiện, phường Hà Giang 2 có khoảng 740 phương tiện.

3. Những tồn tại, hạn chế trong tổ chức hoạt động tour xe mô tô

Thực tiễn quản lý cho thấy quy mô vận hành thực tế của hoạt động tour xe mô tô lớn hơn nhiều so với số liệu đăng ký chính thức. Bên cạnh các cơ sở đăng ký kinh doanh theo quy định, vẫn còn nhiều hộ cá thể, cá nhân sử dụng xe cá nhân tham gia phục vụ khách du lịch theo hình thức tự phát, đặc biệt là lực lượng xe ôm du lịch, người dân bản địa trực tiếp dẫn khách trên các cung đường trải nghiệm.

Tình trạng cơ sở cho thuê xe trực tiếp bán tour, tự ghép khách, tự tổ chức hành trình; cá nhân sử dụng xe cá nhân, xe ôm tự phát tham gia dẫn khách quốc tế nhưng không thông qua doanh nghiệp lữ hành vẫn diễn ra khá phổ biến. Nhiều chương trình du lịch chưa bảo đảm đúng quy định pháp luật như không có hợp đồng lữ hành, không bố trí hướng dẫn viên du lịch theo chương trình, không mua bảo hiểm cho khách, không xây dựng phương án bảo đảm an toàn và cứu hộ cứu nạn.

Lực lượng trực tiếp phục vụ khách như lái xe, người điều khiển phương tiện, xe ôm du lịch, người dân bản địa dẫn khách phần lớn là lao động phổ thông, chưa qua đào tạo bài bản về nghiệp vụ du lịch, kỹ năng ngoại ngữ, sơ cấp cứu, cứu hộ cứu nạn và xử lý tình huống phát sinh.

4. Đánh giá chung và yêu cầu đặt ra trong công tác quản lý nhà nước

Hoạt động du lịch trải nghiệm bằng xe mô tô, xe gắn máy phát triển nhanh đã góp phần quan trọng thúc đẩy tăng trưởng du lịch, tạo việc làm, tăng thu nhập cho người dân và quảng bá hình ảnh điểm đến trên thị trường quốc tế. Tuy nhiên, công tác quản lý nhà nước chưa theo kịp tốc độ phát triển của thị trường; việc rà soát, thống kê, kiểm tra, hậu kiểm và xử lý vi phạm còn gặp nhiều khó khăn.

Trong bối cảnh tỉnh đang tập trung hoàn thiện tiêu chí Khu du lịch quốc gia Công viên địa chất toàn cầu UNESCO Cao nguyên đá Đồng Văn, chuẩn bị phục vụ tái đánh giá lần thứ IV của UNESCO và xây dựng thương hiệu điểm đến an toàn,

chất lượng cao, việc siết chặt quản lý hoạt động du lịch trải nghiệm bằng xe mô tô, xe gắn máy là yêu cầu cấp thiết nhằm bảo đảm an toàn cho khách du lịch, giữ gìn hình ảnh điểm đến và phát triển du lịch theo hướng chuyên nghiệp, bền vững.

III. XÁC ĐỊNH BẢN CHẤT PHÁP LÝ CỦA HOẠT ĐỘNG TOUR XE MÔ TÔ

1. Tour xe mô tô là hoạt động kinh doanh dịch vụ lữ hành, không phải dịch vụ cho thuê xe thông thường

Khoản 9 Điều 3 Luật Du lịch năm 2017 quy định: “Kinh doanh dịch vụ lữ hành là việc xây dựng, bán và tổ chức thực hiện một phần hoặc toàn bộ chương trình du lịch cho khách du lịch.”

Theo đó, hoạt động tổ chức tour trải nghiệm bằng xe mô tô, xe gắn máy cho khách du lịch bao gồm xây dựng lịch trình, bán tour, ghép khách, tổ chức hành trình, bố trí người dẫn đoàn, kết hợp các dịch vụ lưu trú, ăn uống, tham quan và vận chuyển phục vụ chuyến đi là hoạt động kinh doanh dịch vụ lữ hành theo quy định của pháp luật; không phải hoạt động cho thuê xe thông thường.

Điều 31 và Điều 32 Luật Du lịch năm 2017 quy định doanh nghiệp tổ chức chương trình du lịch phải có Giấy phép kinh doanh dịch vụ lữ hành nội địa hoặc Giấy phép kinh doanh dịch vụ lữ hành quốc tế phù hợp với phạm vi hoạt động; đối với khách du lịch quốc tế đến Việt Nam tham gia tour xe mô tô thì bắt buộc phải có Giấy phép kinh doanh dịch vụ lữ hành quốc tế.

Cơ sở cho thuê xe mô tô, xe gắn máy chỉ được thực hiện hoạt động cho thuê phương tiện hoặc cung cấp dịch vụ vận chuyển theo đúng ngành nghề đăng ký; trường hợp tham gia phục vụ tour phải thực hiện trên cơ sở hợp đồng liên kết với doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ lữ hành được cấp phép. Việc trực tiếp bán tour, tự ghép khách, tự tổ chức hành trình hoặc bố trí người dẫn khách là hoạt động kinh doanh dịch vụ lữ hành trái phép.

2. Tour xe mô tô là sản phẩm du lịch có nguy cơ ảnh hưởng đến tính mạng, sức khỏe khách du lịch

Khoản 1 Điều 8 Nghị định số 168/2017/NĐ-CP ngày 31/12/2017 của Chính phủ quy định: “Sản phẩm du lịch có nguy cơ ảnh hưởng đến tính mạng, sức khỏe của khách du lịch là sản phẩm du lịch có một hoặc một số hoạt động tiềm ẩn rủi ro cao, cần áp dụng các biện pháp bảo đảm an toàn đặc biệt trong quá trình tổ chức và khai thác.”

Điểm b khoản 2 Điều 8 Nghị định số 168/2017/NĐ-CP quy định rõ một trong các hoạt động thuộc nhóm này là: “Đi xe đạp, mô tô, ô tô địa hình trên núi, trên đồi cát...”

Như vậy, hoạt động tổ chức tour trải nghiệm bằng xe mô tô, xe gắn máy trên các tuyến đường đèo núi, địa hình phức tạp tại khu vực Quản Bạ, Yên Minh, Đồng

Văn, Mèo Vạc thuộc nhóm sản phẩm du lịch có nguy cơ ảnh hưởng đến tính mạng, sức khỏe khách du lịch theo quy định của pháp luật.

Đây là loại hình du lịch tiềm ẩn rủi ro cao về tai nạn giao thông, điều kiện thời tiết, sức khỏe thể chất, khả năng cứu hộ khẩn cấp và trách nhiệm pháp lý khi xảy ra sự cố, đặc biệt đối với khách quốc tế chưa quen địa hình và tập quán giao thông tại Việt Nam.

3. Yêu cầu phải quản lý theo hướng du lịch mạo hiểm, có kiểm soát chặt chẽ về an toàn

Điều 9 Nghị định số 168/2017/NĐ-CP quy định tổ chức, cá nhân kinh doanh sản phẩm du lịch có nguy cơ ảnh hưởng đến tính mạng, sức khỏe khách du lịch phải có cảnh báo, chỉ dẫn về điều kiện khí hậu, thời tiết, sức khỏe; phải có phương án cứu hộ, cứu nạn; bố trí lực lượng hỗ trợ; duy trì thông tin liên lạc; bố trí, sử dụng huấn luyện viên, kỹ thuật viên, hướng dẫn viên có chuyên môn phù hợp; phổ biến quy định an toàn và cung cấp đầy đủ trang thiết bị hỗ trợ cho khách du lịch.

Như vậy, tour xe mô tô không thể quản lý như dịch vụ cho thuê xe đơn thuần mà phải được tổ chức theo hướng du lịch mạo hiểm, có kiểm soát chặt chẽ về an toàn, trách nhiệm pháp lý và năng lực tổ chức trong toàn bộ hành trình.

Việc xác định đúng bản chất pháp lý của tour xe mô tô là cơ sở quan trọng để áp dụng đúng quy định của pháp luật, tăng cường hiệu lực quản lý nhà nước, xử lý vi phạm và xây dựng sản phẩm du lịch an toàn, chuyên nghiệp, bền vững.

IV. HỆ THỐNG QUY ĐỊNH PHÁP LUẬT ĐIỀU CHỈNH

1. Luật Du lịch năm 2017

Khoản 9 Điều 3 Luật Du lịch năm 2017 quy định: “Kinh doanh dịch vụ lữ hành là việc xây dựng, bán và tổ chức thực hiện một phần hoặc toàn bộ chương trình du lịch cho khách du lịch.” Theo đó, hoạt động tổ chức tour trải nghiệm bằng xe mô tô, xe gắn máy cho khách du lịch là hoạt động kinh doanh dịch vụ lữ hành, không phải hoạt động cho thuê xe thông thường.

Điều 31, Điều 32 quy định doanh nghiệp tổ chức tour phải có Giấy phép kinh doanh dịch vụ lữ hành nội địa hoặc quốc tế phù hợp với phạm vi hoạt động; đối với khách quốc tế bắt buộc phải có Giấy phép kinh doanh dịch vụ lữ hành quốc tế.

Khoản 2 Điều 39 quy định: “Hợp đồng lữ hành phải được lập thành văn bản.”; điểm đ khoản 3 Điều 39 quy định hợp đồng phải có “điều khoản về bảo hiểm cho khách du lịch.”

Điểm đ khoản 1 Điều 37 quy định doanh nghiệp lữ hành có trách nhiệm: “Mua bảo hiểm cho khách du lịch trong thời gian thực hiện chương trình du lịch...”; điểm i khoản 1 Điều 37 quy định phải: “Áp dụng biện pháp bảo đảm an toàn tính mạng, sức khỏe, tài sản của khách du lịch...”

Điều 58 quy định hướng dẫn viên du lịch phải được phân công theo chương trình và thực hiện nhiệm vụ hướng dẫn, hỗ trợ, quản lý đoàn khách trong suốt hành trình.

2. Nghị định số 168/2017/NĐ-CP ngày 31/12/2017 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều của Luật Du lịch

Khoản 1 Điều 8 quy định: “Sản phẩm du lịch có nguy cơ ảnh hưởng đến tính mạng, sức khỏe của khách du lịch là sản phẩm du lịch có một hoặc một số hoạt động tiềm ẩn rủi ro cao...”

Điểm b khoản 2 Điều 8 quy định rõ hoạt động thuộc nhóm này gồm: “Đi xe đạp, mô tô, ô tô địa hình trên núi, trên đồi cát...”

Như vậy, tour trải nghiệm bằng xe mô tô trên các tuyến Quản Bạ – Yên Minh – Đồng Văn – Mèo Vạc thuộc nhóm sản phẩm du lịch có nguy cơ ảnh hưởng đến tính mạng, sức khỏe khách du lịch.

Điều 9 quy định tổ chức, cá nhân kinh doanh sản phẩm này phải có cảnh báo, chỉ dẫn; phương án cứu hộ, cứu nạn; lực lượng hỗ trợ; duy trì thông tin liên lạc; bố trí người có chuyên môn phù hợp; phổ biến quy định an toàn và cung cấp đầy đủ trang thiết bị bảo hộ cho khách du lịch.

3. Nghị định số 45/2019/NĐ-CP ngày 21/5/2019 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực du lịch

Điều 7 quy định xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động kinh doanh dịch vụ lữ hành.

Điểm d khoản 14 Điều 7 quy định hành vi: “Kinh doanh dịch vụ lữ hành không có Giấy phép kinh doanh dịch vụ lữ hành” bị phạt tiền từ 90.000.000 đồng đến 100.000.000 đồng, đồng thời buộc chấm dứt hoạt động kinh doanh trái phép và nộp lại số lợi bất hợp pháp có được.

Điểm a khoản 8 Điều 7 quy định hành vi không sử dụng hướng dẫn viên du lịch theo chương trình bị phạt từ 30.000.000 đồng đến 40.000.000 đồng.

Điểm a khoản 10 Điều 7 quy định hành vi sử dụng người không có thẻ hướng dẫn viên du lịch để hướng dẫn cho khách bị phạt từ 50.000.000 đồng đến 60.000.000 đồng.

Điểm a khoản 7 Điều 9 quy định cá nhân hành nghề hướng dẫn du lịch không có thẻ hướng dẫn viên bị phạt từ 15.000.000 đồng đến 20.000.000 đồng.

Đây là căn cứ trực tiếp để xử lý các trường hợp cơ sở cho thuê xe tự bán tour, xe ôm tự phát dẫn khách quốc tế, tổ chức tour trái phép.

4. Luật Trật tự, an toàn giao thông đường bộ năm 2024

Khoản 1 Điều 56 Luật Trật tự, an toàn giao thông đường bộ năm 2024 quy định: “Người lái xe tham gia giao thông đường bộ phải đủ tuổi, sức khỏe theo quy định của pháp luật; có giấy phép lái xe đang còn hiệu lực, còn hiệu lực phù hợp với loại xe đang điều khiển do cơ quan có thẩm quyền cấp...”

Khoản 4 Điều 56 quy định: “Người lái xe gắn máy tham gia giao thông đường bộ phải hiểu biết quy tắc giao thông đường bộ, có kỹ năng điều khiển phương tiện; đủ điều kiện về độ tuổi, sức khỏe theo quy định tại điểm a khoản 1 và khoản 2 Điều 59 của Luật này.”

Điều 59 Luật Trật tự, an toàn giao thông đường bộ năm 2024 quy định về tuổi và sức khỏe của người điều khiển phương tiện tham gia giao thông đường bộ, trong đó người điều khiển xe mô tô phải bảo đảm đúng độ tuổi theo quy định, có đủ điều kiện sức khỏe và được cấp giấy phép lái xe phù hợp với loại xe được phép điều khiển.

Như vậy, người điều khiển xe mô tô, xe gắn máy tham gia phục vụ khách du lịch phải có giấy phép lái xe phù hợp; bảo đảm điều kiện về độ tuổi, sức khỏe; có kỹ năng điều khiển phương tiện theo quy định; không sử dụng rượu, bia, chất ma túy hoặc các chất bị cấm khi tham gia giao thông.

Phương tiện sử dụng trong tour xe mô tô phải có đăng ký hợp pháp, bảo đảm điều kiện kỹ thuật an toàn, được kiểm tra, bảo dưỡng thường xuyên và phù hợp với điều kiện di chuyển trên địa hình đèo dốc, đường núi, vùng cao; đồng thời phải bảo đảm đầy đủ trang thiết bị bảo hộ, hỗ trợ an toàn cho khách du lịch trong suốt hành trình.

5. Quy định về cư trú, an ninh trật tự, bảo hiểm và cứu hộ cứu nạn

Đối với khách quốc tế, việc khai báo tạm trú, quản lý cư trú và bảo đảm an ninh trật tự phải thực hiện đúng quy định của pháp luật về xuất nhập cảnh, cư trú của người nước ngoài tại Việt Nam.

Điểm đ khoản 1 Điều 37 Luật Du lịch năm 2017 quy định doanh nghiệp lữ hành có trách nhiệm mua bảo hiểm cho khách du lịch trong thời gian thực hiện chương trình du lịch.

Khoản 6 Điều 6 Nghị định số 45/2019/NĐ-CP quy định hành vi không phối hợp với cơ quan, tổ chức, cá nhân có liên quan trong việc cứu hộ, cứu nạn cho khách du lịch bị phạt từ 10.000.000 đồng đến 15.000.000 đồng.

Đối với tour xe mô tô, doanh nghiệp phải có phương án cứu hộ, cứu nạn; xác định rõ tuyến hành trình, điểm nguy hiểm, đầu mối hỗ trợ và khả năng ứng cứu khi xảy ra sự cố; nếu không bảo đảm thì không đủ điều kiện tổ chức tour hợp pháp.

6. Các tiêu chuẩn quốc gia về du lịch mạo hiểm (TCVN)

TCVN 12592:2018 quy định hệ thống quản lý an toàn trong du lịch mạo hiểm;

TCVN 12593:2018 quy định năng lực của người hướng dẫn du lịch mạo hiểm;
TCVN 12594:2018 quy định trách nhiệm cung cấp thông tin cho người tham gia.

Đây là căn cứ để chuẩn hóa hoạt động tour xe mô tô theo hướng có kiểm soát rủi ro, bảo đảm an toàn, không tổ chức tự phát, thiếu kiểm soát.

V. ĐIỀU KIỆN ĐỂ TỔ CHỨC TOUR XE MÔ TÔ HỢP PHÁP

1. Điều kiện đối với doanh nghiệp tổ chức tour

Khoản 9 Điều 3 Luật Du lịch năm 2017 quy định: “Kinh doanh dịch vụ lữ hành là việc xây dựng, bán và tổ chức thực hiện một phần hoặc toàn bộ chương trình du lịch cho khách du lịch.”

Theo Điều 31 và Điều 32 Luật Du lịch năm 2017, chủ thể được phép tổ chức tour xe mô tô phải là doanh nghiệp có Giấy phép kinh doanh dịch vụ lữ hành nội địa hoặc Giấy phép kinh doanh dịch vụ lữ hành quốc tế phù hợp với phạm vi hoạt động. Đối với khách du lịch quốc tế đến Việt Nam tham gia tour xe mô tô, doanh nghiệp tổ chức bắt buộc phải có Giấy phép kinh doanh dịch vụ lữ hành quốc tế.

Cơ sở cho thuê xe mô tô, xe gắn máy chỉ được cung cấp dịch vụ cho thuê phương tiện hoặc dịch vụ vận chuyển theo đúng ngành nghề đăng ký; trường hợp tham gia phục vụ tour phải thực hiện trên cơ sở hợp đồng liên kết với doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ lữ hành được cấp phép. Không được trực tiếp bán tour, ghép khách, xây dựng chương trình du lịch, bố trí người dẫn khách hoặc tự tổ chức tour dưới bất kỳ hình thức nào.

2. Điều kiện đối với chương trình du lịch và hợp đồng lữ hành

Khoản 2 Điều 39 Luật Du lịch năm 2017 quy định: “Hợp đồng lữ hành phải được lập thành văn bản.”

Khoản 3 Điều 39 quy định hợp đồng lữ hành phải có các nội dung chủ yếu gồm: chương trình du lịch; dịch vụ cung cấp; giá hợp đồng; điều kiện hủy bỏ, thay đổi hợp đồng; quyền và nghĩa vụ của các bên; trách nhiệm do vi phạm hợp đồng; điều khoản về bảo hiểm cho khách du lịch và các nội dung khác theo thỏa thuận.

Doanh nghiệp lữ hành phải xây dựng chương trình du lịch rõ ràng, xác định cụ thể tuyến đường, điểm dừng chân, thời gian di chuyển, người phụ trách đoàn, phương án xử lý tình huống phát sinh và trách nhiệm của các bên tham gia. Việc tổ chức tour không có hợp đồng lữ hành hoặc hợp đồng không đầy đủ nội dung theo quy định là hành vi vi phạm pháp luật.

3. Điều kiện về hướng dẫn viên du lịch

Điều 58 Luật Du lịch năm 2017 quy định hướng dẫn viên du lịch là người được cấp thẻ hướng dẫn viên du lịch để hành nghề hướng dẫn du lịch.

Khoản 2 Điều 58 quy định hướng dẫn viên du lịch khi hành nghề phải được phân công bởi doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ lữ hành hoặc tổ chức quản lý khu du lịch, điểm du lịch; thực hiện chương trình du lịch theo nhiệm vụ được giao và hướng dẫn, hỗ trợ, quản lý đoàn khách trong suốt hành trình.

Đối với tour xe mô tô, doanh nghiệp lữ hành bắt buộc phải bố trí hướng dẫn viên du lịch theo chương trình; không được sử dụng người không có thẻ hướng dẫn viên du lịch hoặc để người điều khiển phương tiện, xe ôm tự phát thay thế vai trò của hướng dẫn viên.

4. Điều kiện đối với người điều khiển phương tiện

Khoản 1 Điều 56 Luật Trật tự, an toàn giao thông đường bộ năm 2024 quy định: “Người lái xe tham gia giao thông đường bộ phải đủ tuổi, sức khỏe theo quy định của pháp luật; có giấy phép lái xe đang còn hiệu lực, còn hiệu lực phù hợp với loại xe đang điều khiển do cơ quan có thẩm quyền cấp...”

Khoản 4 Điều 56 quy định: “Người lái xe gắn máy tham gia giao thông đường bộ phải hiểu biết quy tắc giao thông đường bộ, có kỹ năng điều khiển phương tiện; đủ điều kiện về độ tuổi, sức khỏe theo quy định tại điểm a khoản 1 và khoản 2 Điều 59 của Luật này.”

Như vậy, người điều khiển xe mô tô, xe gắn máy tham gia phục vụ khách du lịch phải có giấy phép lái xe phù hợp; bảo đảm điều kiện về sức khỏe; không sử dụng rượu, bia, chất ma túy hoặc các chất bị cấm khi tham gia giao thông.

Ngoài ra, đối với sản phẩm du lịch có nguy cơ cao, Điều 9 Nghị định số 168/2017/NĐ-CP yêu cầu phải bố trí người có chuyên môn phù hợp, có khả năng hỗ trợ khách, xử lý tình huống phát sinh, phối hợp cứu hộ cứu nạn và thực hiện đúng phương án an toàn trong suốt hành trình.

5. Điều kiện đối với phương tiện phục vụ khách

Phương tiện sử dụng trong tour trải nghiệm bằng xe mô tô, xe gắn máy phải bảo đảm đầy đủ điều kiện pháp lý, điều kiện kỹ thuật an toàn và phù hợp với tính chất của sản phẩm du lịch có nguy cơ ảnh hưởng đến tính mạng, sức khỏe khách du lịch.

Xe mô tô, xe gắn máy phục vụ khách du lịch phải có nguồn gốc hợp pháp, có đăng ký xe đầy đủ, thuộc quyền quản lý hợp pháp của tổ chức, cá nhân kinh doanh; bảo đảm điều kiện kỹ thuật an toàn, được kiểm tra, bảo dưỡng thường xuyên; phù hợp với điều kiện di chuyển trên địa hình đèo dốc, đường núi và thời tiết vùng cao.

Điều 9 Nghị định số 168/2017/NĐ-CP quy định tổ chức, cá nhân kinh doanh sản phẩm du lịch có nguy cơ cao phải: “Cung cấp, hướng dẫn sử dụng và giám sát việc sử dụng trang thiết bị, dụng cụ hỗ trợ theo quy chuẩn, tiêu chuẩn, bảo đảm an toàn cho khách du lịch.”

Vì vậy, mỗi phương tiện phải bảo đảm có mũ bảo hiểm đạt tiêu chuẩn, trang thiết bị bảo hộ cần thiết, dụng cụ hỗ trợ kỹ thuật cơ bản và các phương tiện phục vụ xử lý tình huống phát sinh trong hành trình.

6. Điều kiện về bảo hiểm, phương án an toàn và cứu hộ cứu nạn

Điểm đ khoản 1 Điều 37 Luật Du lịch năm 2017 quy định doanh nghiệp lữ hành có trách nhiệm: “Mua bảo hiểm cho khách du lịch trong thời gian thực hiện chương trình du lịch...”

Điều 9 Nghị định số 168/2017/NĐ-CP quy định tổ chức, cá nhân kinh doanh sản phẩm du lịch có nguy cơ cao phải có cảnh báo, chỉ dẫn về điều kiện khí hậu, thời tiết, sức khỏe; phải có phương án cứu hộ, cứu nạn; bố trí lực lượng hỗ trợ; duy trì thông tin liên lạc; phổ biến quy định an toàn và cung cấp đầy đủ trang thiết bị hỗ trợ cho khách du lịch.

Đối với tour xe mô tô, doanh nghiệp tổ chức phải xác định rõ tuyến hành trình, điểm nguy hiểm, đầu mối hỗ trợ tại chỗ, phương án sơ cứu ban đầu, phương án vận chuyển người bị nạn và đầu mối liên hệ khẩn cấp với cơ quan công an, y tế, chính quyền địa phương.

Nếu không bảo đảm một trong các điều kiện nêu trên thì chương trình tour xe mô tô không đủ điều kiện tổ chức hợp pháp và tiềm ẩn nguy cơ cao ảnh hưởng đến tính mạng, sức khỏe khách du lịch.

VI. TRÁCH NHIỆM QUẢN LÝ CỦA CÁC CHỦ THỂ LIÊN QUAN

1. Doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ lữ hành

Doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ lữ hành là chủ thể trực tiếp tổ chức tour xe mô tô, chịu trách nhiệm toàn diện đối với chương trình du lịch theo quy định tại Điều 37 Luật Du lịch năm 2017.

Doanh nghiệp phải xây dựng chương trình du lịch, ký hợp đồng lữ hành bằng văn bản; bố trí hướng dẫn viên du lịch theo đúng quy định; mua bảo hiểm cho khách du lịch; áp dụng các biện pháp bảo đảm an toàn tính mạng, sức khỏe, tài sản của khách; tổ chức thực hiện đúng nội dung chương trình đã cam kết và chịu trách nhiệm xử lý các tình huống phát sinh trong suốt hành trình.

Đối với tour xe mô tô là sản phẩm du lịch có nguy cơ cao, doanh nghiệp phải có phương án cứu hộ, cứu nạn; bố trí lực lượng hỗ trợ; kiểm soát người điều khiển phương tiện, phương tiện phục vụ khách và toàn bộ hành trình; không được giao khoán chương trình cho cơ sở cho thuê xe hoặc cá nhân không đủ điều kiện tổ chức tour.

2. Cơ sở cho thuê xe mô tô, xe gắn máy

Cơ sở cho thuê xe chỉ được thực hiện hoạt động cho thuê phương tiện hoặc cung cấp dịch vụ vận chuyển theo đúng ngành nghề đăng ký; bảo đảm phương tiện

có nguồn gốc hợp pháp, đăng ký đầy đủ, đủ điều kiện kỹ thuật an toàn và được kiểm tra, bảo dưỡng thường xuyên.

Trường hợp tham gia phục vụ tour phải thực hiện trên cơ sở hợp đồng liên kết với doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ lữ hành được cấp phép; không được trực tiếp bán tour, ghép khách, xây dựng chương trình du lịch, bố trí người dẫn khách hoặc tự tổ chức hành trình.

Cơ sở cho thuê xe có trách nhiệm phối hợp với doanh nghiệp lữ hành và cơ quan quản lý nhà nước trong việc kiểm tra, quản lý phương tiện, người điều khiển và bảo đảm an toàn cho khách du lịch.

3. Hướng dẫn viên du lịch

Hướng dẫn viên du lịch phải có thẻ hướng dẫn viên du lịch theo quy định tại Điều 58 Luật Du lịch năm 2017 và được phân công bởi doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ lữ hành.

Hướng dẫn viên có trách nhiệm thực hiện chương trình du lịch theo nhiệm vụ được giao; hướng dẫn, hỗ trợ, quản lý đoàn khách; phổ biến quy định an toàn; phối hợp xử lý tình huống phát sinh; hỗ trợ cứu hộ, cứu nạn và bảo đảm khách du lịch thực hiện đúng các quy định trong suốt hành trình.

Không sử dụng người không có thẻ hướng dẫn viên du lịch hoặc để người điều khiển phương tiện, xe ôm tự phát thay thế vai trò của hướng dẫn viên.

4. Người điều khiển phương tiện và cộng đồng dân cư

Người điều khiển phương tiện tham gia phục vụ khách du lịch phải có giấy phép lái xe phù hợp; bảo đảm điều kiện sức khỏe; chấp hành nghiêm quy định của pháp luật về trật tự, an toàn giao thông đường bộ; không sử dụng rượu, bia, chất ma túy và các chất kích thích bị cấm khi điều khiển phương tiện.

Người điều khiển phương tiện phải tuân thủ chương trình du lịch, lộ trình được doanh nghiệp tổ chức tour phê duyệt; phối hợp với hướng dẫn viên và doanh nghiệp lữ hành trong việc hỗ trợ khách, xử lý sự cố và bảo đảm an toàn hành trình.

Cộng đồng dân cư tại các điểm đến có trách nhiệm tham gia giữ gìn cảnh quan, môi trường du lịch, bảo đảm an ninh trật tự, không tổ chức dẫn khách tự phát trái quy định; phối hợp xây dựng môi trường du lịch văn minh, an toàn, thân thiện.

5. UBND các xã, phường

UBND các xã, phường nơi có hoạt động tour xe mô tô có trách nhiệm quản lý địa bàn; rà soát, thống kê các cơ sở cho thuê xe, điểm check-in, điểm dừng chân, các cá nhân trực tiếp tham gia phục vụ khách du lịch; phối hợp quản lý cư trú, an ninh trật tự, vệ sinh môi trường và an toàn du lịch.

Tăng cường kiểm tra, phát hiện, xử lý hoặc kiến nghị xử lý đối với các trường hợp tổ chức tour trái phép, xe ô tô tự phát dẫn khách quốc tế, các điểm dừng chân không bảo đảm điều kiện và các hành vi vi phạm khác phát sinh trên địa bàn.

Đồng thời, tuyên truyền, vận động người dân chấp hành quy định pháp luật về du lịch, giao thông, bảo vệ môi trường và xây dựng hình ảnh điểm đến văn minh, an toàn.

6. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch

Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch là cơ quan chuyên môn tham mưu UBND tỉnh thực hiện quản lý nhà nước về du lịch; chủ trì hướng dẫn, kiểm tra, thanh tra hoạt động tổ chức tour xe mô tô trên địa bàn tỉnh.

Có trách nhiệm rà soát, quản lý doanh nghiệp lữ hành, hướng dẫn viên du lịch, khu, điểm du lịch; hướng dẫn thực hiện đúng quy định của Luật Du lịch, Nghị định số 168/2017/NĐ-CP và các quy định liên quan đối với sản phẩm du lịch có nguy cơ cao.

Chủ trì phối hợp với các sở, ngành, địa phương xây dựng quy chế phối hợp liên ngành; tổ chức kiểm tra liên ngành; xử lý vi phạm; tham mưu UBND tỉnh ban hành các giải pháp tăng cường quản lý tour xe mô tô theo hướng an toàn, chuyên nghiệp và bền vững.

7. Công an tỉnh và các sở, ngành liên quan

Công an tỉnh có trách nhiệm bảo đảm an ninh trật tự, an toàn giao thông, quản lý cư trú, xuất nhập cảnh, phòng chống tội phạm và xử lý các hành vi vi phạm pháp luật liên quan đến hoạt động tour xe mô tô, đặc biệt tại khu vực tập trung đông khách quốc tế.

Sở Xây dựng phối hợp quản lý hạ tầng giao thông, điểm dừng chân, bãi đỗ xe và điều kiện phục vụ khách du lịch; Sở Y tế phối hợp bảo đảm công tác cấp cứu, cứu nạn; các cơ quan liên quan phối hợp kiểm tra, xử lý vi phạm và bảo đảm điều kiện tổ chức tour an toàn.

Việc quản lý hiệu quả hoạt động tour xe mô tô đòi hỏi sự phối hợp chặt chẽ, thường xuyên giữa các cơ quan quản lý nhà nước, chính quyền cơ sở, doanh nghiệp và cộng đồng dân cư nhằm xây dựng môi trường du lịch an toàn, văn minh, đúng pháp luật.

VII. GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC

1. Rà soát, thống kê, quản lý đầy đủ các cơ sở và cá nhân tham gia hoạt động

Tổ chức rà soát toàn diện doanh nghiệp lữ hành, cơ sở cho thuê xe mô tô, xe gắn máy, hướng dẫn viên du lịch, người điều khiển phương tiện, lực lượng xe ô tô

du lịch, các cá nhân trực tiếp tham gia phục vụ khách trên tuyến “Ha Giang Loop” và khu vực Công viên địa chất toàn cầu UNESCO Cao nguyên đá Đồng Văn.

Xây dựng cơ sở dữ liệu quản lý thống nhất, cập nhật thường xuyên về số lượng phương tiện, chủ thể kinh doanh, tuyến hoạt động, điểm đón trả khách và các điểm dừng chân nhằm phục vụ công tác quản lý, kiểm tra và xử lý vi phạm.

2. Tăng cường kiểm tra liên ngành, hậu kiểm và xử lý nghiêm vi phạm

Tổ chức các đợt kiểm tra liên ngành thường xuyên và đột xuất đối với hoạt động tổ chức tour xe mô tô, tập trung vào các hành vi: kinh doanh lữ hành không có giấy phép; cơ sở cho thuê xe tự bán tour, ghép khách; xe ôm tự phát dẫn khách quốc tế; không sử dụng hướng dẫn viên; không có hợp đồng lữ hành; không mua bảo hiểm; không có phương án cứu hộ cứu nạn; vi phạm an toàn giao thông.

Kiên quyết xử lý nghiêm theo quy định của pháp luật, công khai các trường hợp vi phạm điển hình để tăng tính răn đe, chấn chỉnh hoạt động kinh doanh tự phát, trái phép.

3. Chuẩn hóa hoạt động tour xe mô tô theo mô hình quản lý an toàn

Tổ chức lại hoạt động tour xe mô tô theo hướng doanh nghiệp lữ hành là chủ thể trung tâm chịu trách nhiệm toàn diện; cơ sở cho thuê xe, người điều khiển phương tiện và các dịch vụ liên quan tham gia trên cơ sở hợp đồng liên kết, có kiểm soát.

Chuẩn hóa quy trình tổ chức tour từ khâu xây dựng chương trình, hợp đồng lữ hành, hướng dẫn an toàn, kiểm tra phương tiện, bố trí hướng dẫn viên, mua bảo hiểm, phương án cứu hộ cứu nạn đến công tác giám sát toàn bộ hành trình.

4. Xây dựng quy chế phối hợp liên ngành trong quản lý hoạt động tour

Ban hành quy chế phối hợp giữa Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Công an tỉnh, UBND các xã, phường và các sở, ngành liên quan trong công tác quản lý tour xe mô tô; xác định rõ trách nhiệm của từng cơ quan trong kiểm tra, xử lý vi phạm, quản lý cư trú, an ninh trật tự, an toàn giao thông, cứu hộ cứu nạn và quản lý điểm đến.

Bảo đảm cơ chế phối hợp thường xuyên, xử lý kịp thời các tình huống phát sinh và khắc phục tình trạng chồng chéo hoặc bỏ trống trách nhiệm quản lý.

5. Đào tạo, tập huấn và nâng cao năng lực cho lực lượng trực tiếp phục vụ khách

Tổ chức đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ du lịch, kỹ năng giao tiếp, ngoại ngữ cơ bản, sơ cấp cứu, cứu hộ cứu nạn, xử lý tình huống và kiến thức pháp luật cho hướng dẫn viên, lái xe, người điều khiển phương tiện, cơ sở cho thuê xe và cộng đồng dân cư tham gia phục vụ khách.

Từng bước chuyên nghiệp hóa lực lượng phục vụ khách, hạn chế tình trạng lao động tự phát, thiếu kỹ năng, thiếu trách nhiệm và không bảo đảm điều kiện phục vụ khách quốc tế.

6. Quản lý điểm dừng chân, điểm check-in và môi trường du lịch

Rà soát, sắp xếp lại các điểm dừng chân, điểm check-in trên tuyến tour; kiên quyết xử lý các điểm tự phát không bảo đảm an toàn giao thông, vệ sinh môi trường và chất lượng dịch vụ.

Tăng cường quản lý cảnh quan, trật tự xây dựng, bãi đỗ xe, nhà vệ sinh công cộng, thu gom rác thải, chống ùn tắc cục bộ tại các khu vực trọng điểm như Mã Pì Lèng, sông Nho Quế, phố cổ Đồng Văn, Lũng Cú và các điểm tập trung đông khách du lịch.

7. Xây dựng thương hiệu điểm đến an toàn – chuyên nghiệp – bền vững

Định hướng phát triển tuyến “Ha Giang Loop” trở thành sản phẩm du lịch đặc trưng được quản lý theo tiêu chuẩn an toàn, chuyên nghiệp và có trách nhiệm; không để hình thành hình ảnh điểm đến tự phát, thiếu kiểm soát.

Tăng cường truyền thông, hướng dẫn doanh nghiệp, cộng đồng và khách du lịch thực hiện đúng quy định pháp luật; xây dựng hình ảnh điểm đến văn minh, thân thiện, an toàn và có chất lượng cao trên thị trường quốc tế.

8. Gắn quản lý tour xe mô tô với bảo tồn Công viên địa chất toàn cầu UNESCO

Việc tổ chức tour xe mô tô phải gắn với bảo vệ cảnh quan, tài nguyên địa chất, bản sắc văn hóa cộng đồng và các tiêu chí quản lý bền vững của Công viên địa chất toàn cầu UNESCO Cao nguyên đá Đồng Văn.

Kiểm soát chặt chẽ hoạt động du lịch tại các khu vực nhạy cảm về cảnh quan, môi trường và di sản; bảo đảm phát triển du lịch không làm ảnh hưởng đến giá trị nổi bật toàn cầu của Công viên địa chất, phục vụ hiệu quả công tác tái đánh giá UNESCO và xây dựng thương hiệu điểm đến bền vững lâu dài.

VIII. KIẾN NGHỊ, ĐỀ XUẤT

1. UBND tỉnh ban hành chỉ đạo chuyên đề về quản lý tour xe mô tô

Đề nghị Ủy ban nhân dân tỉnh ban hành văn bản chỉ đạo chuyên đề về tăng cường quản lý hoạt động du lịch trải nghiệm bằng xe mô tô, xe gắn máy trên địa bàn tỉnh, đặc biệt tại khu vực Công viên địa chất toàn cầu UNESCO Cao nguyên đá Đồng Văn và tuyến “Ha Giang Loop”.

Nội dung chỉ đạo cần xác định rõ quan điểm quản lý: tour xe mô tô là hoạt động kinh doanh dịch vụ lữ hành có nguy cơ ảnh hưởng đến tính mạng, sức khỏe khách du lịch; yêu cầu tổ chức đúng quy định pháp luật, không hợp thức hóa hoạt động lữ hành trái phép dưới hình thức cho thuê xe thông thường.

2. Tổ chức đợt cao điểm kiểm tra liên ngành toàn tỉnh

Đề nghị UBND tỉnh giao Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch chủ trì, phối hợp với Công an tỉnh, các sở, ngành liên quan và UBND các xã, phường tổ chức đợt cao điểm kiểm tra liên ngành đối với hoạt động tổ chức tour xe mô tô trên toàn tỉnh, tập trung trước mùa du lịch cao điểm.

Trọng tâm kiểm tra gồm: doanh nghiệp lữ hành, cơ sở cho thuê xe, lực lượng xe ôm du lịch, hướng dẫn viên, phương tiện phục vụ khách, điểm dừng chân, điểm check-in tự phát và các hành vi tổ chức tour trái phép; kiên quyết xử lý nghiêm các trường hợp vi phạm để lập lại trật tự trong hoạt động du lịch.

IX. KẾT LUẬN

Hoạt động du lịch trải nghiệm bằng xe mô tô, xe gắn máy trên tuyến “Ha Giang Loop” là sản phẩm du lịch đặc trưng, có sức lan tỏa lớn, góp phần quan trọng trong quảng bá hình ảnh điểm đến, thu hút khách quốc tế và thúc đẩy phát triển kinh tế du lịch tại khu vực Công viên địa chất toàn cầu UNESCO Cao nguyên đá Đồng Văn.

Tuy nhiên, đây đồng thời là loại hình du lịch có nguy cơ cao, ảnh hưởng trực tiếp đến tính mạng, sức khỏe khách du lịch, tiềm ẩn nhiều rủi ro về an toàn giao thông, an ninh trật tự và trách nhiệm pháp lý nếu không được quản lý chặt chẽ, đúng quy định của pháp luật.

Vì vậy, việc tăng cường quản lý hoạt động tour xe mô tô theo đúng quy định pháp luật là yêu cầu cấp thiết nhằm bảo đảm an toàn cho khách du lịch, giữ gìn hình ảnh điểm đến, nâng cao chất lượng dịch vụ và từng bước xây dựng tuyến “Ha Giang Loop” trở thành sản phẩm du lịch an toàn, chuyên nghiệp, bền vững, góp phần phục vụ hiệu quả công tác bảo tồn và phát huy giá trị Công viên địa chất toàn cầu UNESCO Cao nguyên đá Đồng Văn.